

rodno glasbo se je malo oziralo. Kuhač je pokazal, kako velike zasluge ima Vraz tudi v tem oziru. Ni bil sicer glasbenik „ex professo“, a storil je več kakor mnogi drugi, katerim je glasba vsakdanje opravilo. Posebno je Vraz poudarjal, kako se mora umetna glasba naslanjati na narodno, da si ohrani domači, slovanski značaj. Mnogi važni podatki v tem delu pričajo, da je pisatelj sestavljal knjigo z velikim trudom, nenavadno marljivostjo, gorečnostjo in lju-

beznijo do svojega predmeta. Vrednost tej knjigi povzdiguje tudi to, da je pisatelj vestno in natančno označil skladbe posameznih skladateljev; nekatere so postale dandanes že popolnoma narodne. Knjiga je res vredna, da jo priporočamo vsakomur, kogar zanima zgodovina ilirskega preporoda, zlasti razvoj jugoslovanske glasbe. Tudi za nas Slovence se nahaja v njej marsikaka zanimiva drobtinica.

F.

Besede oratoriju Haydnovemu: „Stvarjenje“.

(Sestavil baron van Swieten, slovenski priredil E. Gangl.)

Prvi del.

Uvod

predstavlja kaos.

Štev. 1. Recitativ in zbor.

Rafael.

V začetku ustvaril Bog nebo je in zemljo. Zemlja pusta in prazna bila je, in tema je bila razprostrta nad brezdnom.

Zbor angeljev.

In duh božji se razprostiral je nad vodami. Dejal je Bog: Naj bode svit — in bil je svit.

Uriel.

Bog videl je luč, da je dobra, in ločil je noč od svetlobe.

Štev. 2. Arija z zborom.

Uriel.

Bežale so pred božjim žarom
Noči temotne sive sence —
In bil je prvi dan.
Zmešnjava gré, vsередje vstaja že.
Strmeč duhov peklenskih zlobni roj
V globočine brezdna beží
V brezkončno noč

Zbor.

Obupnost, srd, plahota
Spremljuje njih propast —
Odprè se novi svet
Na božji glas.

Štev. 3. Recitativ.

Rafael.

Ustvaril Bog je svod neba in ločil je vode, katere pod svodom so bile, od vodâ onih, katere nad svodom so bile, in bilo je.

In silni so besneli viharji,
Kot pleve pred vetrom bežali oblaki.
Zrak sekali ognja so bliski,
Strašno bučali so gromi okrog.
Nastal iz vód na glas njegov
Dež vse oživljajoči je,
Pogubonosna je toča,
In lahki kochjati sneg.

Štev. 4. Solo in zbor.

Gabriel.

S strmenjem čudo božje zrè
Nebeščanov veseli zbor,
Glasno iz čistih grl oglašâ
Bogú se čast,
Čast drugega se dné.

Zbor.

Glasno iz čistih grl oglašâ
Bogú se čast,
Čast drugega se dné.

Štev. 5. Recitativ.

Rafael.

Dejal je Bog: Nabéri voda vsa pod nebom se skupaj samó na jeden kraj in prikaži se suhi svet, in bilo je. Imenoval je suhi svet zemljo, zbirališče vodé je klical morjé — videl je, da je dobro.

Štev. 6. Arija.

Rafael.

Glasno v šumečih valovih
Nemirno giblje se morjé,
Skale in griči kažó se,
Iz vode stopa vrh gorâ.

Na daleč steza se raván,
In veletok po nji se vije,
Tiho žuboreči pa
Namaka dol potok mirán.

Štev. 7. Recitativ.**Gabriel.**

Dejal je Bog: Poganjaj trava iz zemlje, zelišča, ki seme dadó, in sadno drevje, ki sadje nosi, kakor njih je zvrst, ki svoje seme že v sebi imajo na zemlji — in bilo je.

Štev. 8. Arija.**Gabriel.**

Zelenje okraši polje
Očesu žejnemu v rãdost,
Prijetni pa poglãd množi
Cvetice pestri kras.
Tu širi se opojni vonj,
Tu klije ranam lek.
Pod težo sadja veje se šibé,
Tu se v hladilno senco boči gaj,
In strmi breg obrãblja mračni gozãl.

Štev. 9. Recitativ.**Uriel.**

Iz nebã nebrojne trume oznanile so tretji dan, hvaleč Bogã, klicaje:

Štev. 10. Zbor.

Zapojte, strune, zazvãni lira,
Spev se slaveči vaš oglašaj!
Veseljã Gospod vam bodi in Bog,
On je nebesa in zemljo s čarãbno
Krasoto odel.

Štev. 11. Recitativ.**Uriel.**

Dejal je Bog: Luči naj bodo na stropu nebeškem, da se ločil bo dan od noči, da svetlo na zemlji bode. Luči naj bodo še znamenja za čase in za dneve in za leta. Ustvaril je tudi zvezde.

Štev. 12. Recitativ.**Uriel.**

V popolnem svitu vstane zdaj
Blesteči solnčni žar;
On ženin je razkošja poln,
Ponosni velikan,
Da hodi svojo pot.

Počasi gré srebrni mesec svojo pot
In v tãho zrã noč.
Brezmejni prostor pa nebã
Krasí nebrojno svetlih zvezd zlató.

In sinovi božji oznanili četrti dan s petjem nebeškim so, Njega moč slavili takó:

Štev. 13. Zbor in soli.**Zbor.**

Nebesje oznanja mogočnost božjo,
In delo božjih rok slaví obok nebã.

Gabriel. Uriel. Rafael.

Prihodnjemu dnevũ rekel je dan,
In noč, ki prešlã, nastopni noči:

Zbor.

Nebesje oznanja mogočnost božjo,
In delo božjih rok slaví obok nebã.

Gabriel. Uriel. Rafael.

Med svetom se razlije glas,
Vsãkdo ga začuje,
Vsãkdo govori:

Zbor.

Nebesje oznanja mogočnost božjo,
In delo božjih rok slaví obok nebã.

Drugi del.**Štev. 14. Recitativ.****Gabriel.**

Dejal je Bog: V vodi naj nešteto oživí stvarij veselih, ki žile bodo, in ptiči nad zemljo razpnejo peroti naj, nõsi vzlet pod svodom jih nebeškim!

Štev. 15. Arija.**Gabriel.**

Na krepkem krilu že orel v zrak
Dviguje se in reže pot
S poletom močnim do solnca si.
Škrjanca pesem jutru je v pozdrãv,
Ljubezen gruli si golobov par.
Iz grma vsakega zvení
Že drobnih slavcev sladko grlo:
Njih prs ni stiskala še žãl,
Odmenjen tožbi ni tedaj,
Dragosten bil njih spev.

Štev. 16. Recitativ.**Rafacl.**

Ustvaril Bog je kite in tudi vsako živo stvar, ki se pregiblje, dal Svoj jim blagoslov, rekoč:

Bodite plõdne, množite se:
Vi, ki v zraku ste, množite se
In põjte po vseh vejah!
Mnõži se, kdor v vodi prebivaš,
Globino vsako põlni!
Vse rõdi, rãsi in mnõži se!
V Gospodu vse radõsti se!

Štev. 17. Recitativ.**Rafacl.**

In zapele angeljev so nesmrtnã harfe, opevale čuda dnã petega.

Štev. 18. Trospjev.**Gabriel.**

V miloti ljubki tod
Ob griči grič stoji,
Z zelenjem vsak okrašen.
A iz njihovih žil
Kot čisti sam kristal
Hladeči potok vrã.

Uriel.

V veselí zazibal krog
Po zraku vedrem se
Radõstnih ptičev roj.
Njih pãrja čarni kras
Množi neštãtokrat
Blesteči solnčni žar.

Rafacl.

V čistosti se vodé
Previja zárod rib
Vrveče in brez mirú.
In od pomorskih tal
Valí levijatan
Na penah se valov.

Gabriel. Uriel. Rafael.

Kdo znaj za dela vsa, o Bog,
Kdo njih število znaj?

Št. 19. Trospev in zbor.

Gabriel. Uriel. Rafael.

Gospoda moč velika je,
In večna bo Mu čast!

Zbor.

Gospoda moč velika je,
In večna bo Mu čast!

Štev. 20. Recitativ.

Rafael.

Dejal je Bog: Iz zemlje vstanite vse stvari žive!
Oživi se, zvér, plazeča golazen, žival vsaka zemlje po
vseh plemcnih!

Štev. 21. Recitativ.

Rafael.

Naročje zemlji se odprè
In porodí na božji glas
Stvarij nešteti broj
V lepoti polni in rasti:
Tuleč veselo stoji mogočni lev,
Tam tiger okreten ozira se v svet;
Rogato glavo dviga jelen v zrak;
Z razkodrano grivo lahkonož
Dreví med svet ponosni konj.
V zeleni travi pase že
Govedo mirno v čredah se,
In po doléh kot beli cvet
Pohaja tiho trop ovác.
In kakor cestni prah žuželk
Povsodi razsipan je zárod,
In v dolgih vrstah se
Golazen vijè po tleh.

Štev. 22. Arija.

Rafael.

V celem se blesku nebó zdaj kaže,
V svojem okrasji kaže se zemlja;
Ozračje polno ptičev je lahkíh,
Vskipeva voda v ribjem vrvenji,
Živalij težo nosi tlak.
A bilo ni končano vse,
Ustvaril Bog še bitja ni,
Da zrló Njega dela bi,
Slavilo Njega bi dobrost.

Štev. 23. Recitativ.

Uriel.

Ustvaril Bog človeka po Svoji je podobi, po podobi
božji ga ustvaril je. Mozá in ženo ustvaril je. Življenja
dih v njega je obličje udihníl: prejel človek je živo dušo.

Štev. 24. Arija.

Uriel.

Mogočen, glej, s častjó obdan,
Lepote poln in poln močí
Pogléd obrača k nebu, stoji
Tù mož

In kralj, prirodi gospodar!
Glej, s čela mu visokega
Odseva znanost in modrost,
Blesti mu iz pogleda žar

Duhá,
Ki dih je Stvarnika Bogá.
Ob njega prsih se ljubó,
Ustvarjena le zánj,
Privija žena, krasna stvar.
V veselji nedolžnem diha vánj
Življenja cvetna pomlad
Ljubezen slaj in srečo vso.

Štev. 25. Recitativ.

Rafael.

Zrl Bog je vse stvari, ki jih ustvaril, in bilo dobro
je. In nebeščanov zbor slavil je konec šestega dné z
zvenečim spevom:

Štev. 26. Zbor.

Završen je veliki čin,
In Stvarnik zrè in je vesel.
Veselje naj oglesi se,
Gospoda čast nam bodi spev!

Štev. 27. Trospev.

Gabriel. Uriel.

Na Té, Gospod, zrè vsaka stvar
In hrane prosi Te gorkó.
Ti roko le odpreš,
Nasičen je vsakdó.

Rafael.

A če odvrčaš Svoj obraz,
Vse trese se, otrpne vse.
Če svoj odvzameš dih,
Vse v prah se razgubi.

Gabriel. Uriel. Rafael.

In ako v njega dahneš Ti,
Požene novo žitje spet.
Pomlajeno je vse,
In svet krasú je poln.

Štev. 28. Zbor.

Završen je veliki čin,
Gospoda čast nam bodi spev!
Vse imé poslavljaj njega,
Ker on samó nad vse je vzvišen!
Aleluja!

Tretji del.

Štev. 29. Recitativ.

Uriel.

Izza oblakov dan	Ki z roko v roki gré!
Na svet smebljaje zrè,	V pogledu njega žar
Predramil ga je spev.	Hvaležni trepetá,
Od nebnega oboka	Iz grl se čisti glas
Čistost se harmonij	Bogú oglašá v čast.
Do zémlje glasi.	Glasovi naši naj
Le glejte srečni par,	Družé se v njega spev!

Štev. 30. Dvospev in zbor.

Eva. Adam.

Z dobroto si, Gospod in Bog,
Zemljó obsul, nebó.
In svet krasán in čároben
Je delo Tvojih rok.

Zbor.

Gospoda blagoslavljalj moč!
Čast mu zvení naj vekomaj!

Adam.

Najlepša zvezda, o, kakó
Lepó oznanjaš dan!
Kakó krasíš ga, solnce ti,
Svetovja ti okó!

Zbor.

Na vseh razglasite potéh
Gospoda moč in Njega čast!

Eva.

In ti, nočij tolažba, kras,
In ves blesteči broj,
Povsod razglašaj Njega čast
Vaš pevajoči zbor!

Adam.

Vi elementi, ki vam moč
Nikoli ne zamré,
Vi pare, mēgle, ki veter vas
Združuje in razpač —

Adam. Eva.

Slavite s pesmijo Bogá!

Zbor.

Slavite s pesmijo Bogá!
Kakor imé Mu silna moč!

Eva.

Hvalite Ga, potoki vi,
Pripógni vrh, drevó;
Rastline in cvetice vé,
Razširjajte svoj vonj!

Adam.

Vé, ki vas vodi pot v gorè
In vé, ki nizko ste,
Vé, ki perot vam reže zrak
In vé na dnú vodá —

Adam. Eva.

Vé vse živali, čast Bogú!
Vse slávi Ga, kar dih imá!

Zbor.

Vé vse živali, čast Bogú!
Vse slávi Ga, kar dih imá!

Adam. Eva.

Ti gaj teman, ti hrib in dol,
Ki naše hvale znak:
Po vas se vsak razlegaj čas
Naj'n vroči slavospev!

Zbor.

Čast Ti, o Bog, o Stvarnik, čast!
Saj glas je Tvoj ustvaril svet.
Nebó in zemlja moli Te,
Častimo Te na vekomaj!

Štev. 31. Recitativ.

Adam.

Storjena prva je dolžnost,
Zahvalila sva Stvarnika.
Družica mi življenja, z máno pojdi!
Jaz vodim te, in vsak korák
Probujaj ti novo radóst,
Odkrivaj čudež nov!
Iz vsega pa spoznaj,
Kak neizrečni dar
Bog nama je podal.
Hvaliva ga tedaj,
V dar Mu srcé in um!
Zdaj hódi le! Jaz vodim te.

Eva.

O ti, ki záte sem,
Čuvaj, moj ščit, vse mi,
Ukaz mi želja je —
Bog je veleval tó!
In ko te slušam čutim
Rádost, srečo in ponós.

Štev. 32. Dvospev.

Adam.

Žena ljuba, poleg tebe
Teče mi nevzdržno čas,
Méni vsak je hip veselje,
Ne kalí ga težka skrb.

Eva.

Dragi sóprog, poleg tebe
V sreči bije mi srcé,
Moje tebi je življenje,
Tvoja ljubav plača mi.

Adam.

In jutro rosnó —
O, kakó poživí.

Eva.

In hlad večerni —
O, kakó okrepí.

Adam.

Kakó hladeč je
Sadja zreli sok.

Eva.

Kako vabljiv
Cvetice sladki vonj.

Adam. Eva.

Brez tebe kaj bil meni bi
Jutranji svit, večera hlad,
Sadovja sok, cvetice vonj?
S teboj se dviga vsaka rádost,
S teboj uživam dvakrat jaz.
S teboj je blaženost življenje —
Ti si je vzemi v dar!

Štev. 33. Recitativ.

Uriel.

O, srečen par, ostane sreča ti, če slepa strast ne
bode si želela nedopustne lasti in večje vede, kakor smé!

Štev. 34. Končni zbor in soli.

Pojte Bógu vsi glasovi,
Hvala mu za vsa njegova dela!
V slavo Njega se imena
Spev nad spevom naj razlega se:
Gospoda čast ostane vekomaj!
Amen.